

VIJF SCHILDERIJEN VAN HENDRIK ABRAHAM KLINKHAMER

Beelden van Bussum 1852-1859

BUSSUM In de database van Historische Kring Bussum bevinden zich afbeeldingen van vijf schilderijen van Hendrik Klinkhamer. Hendrik Abraham Klinkhamer (1810-1872) kreeg zijn opleiding aan de afdeling tekenkunde van de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Amsterdam, waar hij later lid van was. Van het Rijks Museum, destijds gevestigd in het Trippenhuis aan de Kloveniersburgwal 29 in Amsterdam, was hij van 1836-1850 tweede opzichter en van 1850-1872 eerste opzichter. Daarnaast was hij makelaar in tabak. Hij maakte voor zijn schilderijen ter plaatse schetsen, die hij naderhand uitwerkte tot schilderijen. (Bron: Pieter Scheen, Lexicon van Nederlandse beeldende kunstenaars 1750-1880, Den Haag 1981).

Door Eric Bor

Hieronder volgt een bespreking van zijn vijf Bussumse schilderijen.

1852 Kapel achter kerk

Het schilderij uit 1852 gebruikten wij op de omslag van het Bussums Historisch Tijdschrift van april 2026. Het onderwerp was de (katholieke) kapel waar de Kapelstraat naar vernoemd is. Daar was inmiddels een (hervormde) kerk voor gebouwd, maar die wordt op het schilderij gedeeltelijk door bomen aan het gezicht onttrokken. Het gaat hem dus duidelijk om de kapel. Die is getekend vanaf de Landstraat, die toen nog een zandpad was. Naast de kerk kwam een pad vanaf de Kapelstraat, op de plek waar nu de Schoolstraat is. Linksvoor zit een boerenvrouw met een mand waar zij iets in stopt (of uit haalt).

1853 Achterbuurt

In 1853 begaf Klinkhamer zich naar de Achterbuurt. Op het kruispunt van de (huidige) Iepenlaan, Herenstraat en Spiegelstraat staat een boerin met schapen. De grond rechts achter de heg was in het bezit van Jacob Majoor, de eigenaar van de een paar honderd meter verder naar rechts gelegen herberg De Rozenboom. In 1876 verkocht hij deze grond tot aan de spoorbaan die er 1874 was aangelegd aan Geertruida Bakels uit Amsterdam, die er de villa Anni Colana op liet bouwen. We zien twee boerderijen aan de Spiegelstraat (die toen nog niet zo heette): de voorste was van de familie Bus en de achterste van de familie Van den Berg.

1859 Herenstraat – Meentweg

In 1859 koos Klinkhamer een standpunt westelijk van dat van het schilderij uit 1853 op de Herenstraat met uitzicht naar het noorden. We krijgen een goede indruk van hoe dat gebied, dat later een onderdeel van het Spiegel zou zijn, eruit zag. Een boerin met een zak onder de ene arm en een mandje aan de andere komt kennelijk uit het huisje dat achter de bomen ligt. Ze gaat ruim om de diepe kuil heen, waarin water staat. Links achter haar zien we een lange boerderij aan de Meentweg, die destijds nog Melkweg heette.

1859 Oud-Bussummerweg

In 1859 bezocht Klinkhamer nog meer plekken in Bussum, bijvoorbeeld de Hoge Bussummerweg. Dit schilderij laat zien hoe het heuvelachtige landschap ten oosten van Bussum eruit zag voordat het werd afgezaand. De Hoge Bussummerweg (met ongeveer het traject van de huidige Oud-Bussummerweg) lag vlakbij de grens met Naarden. Het gebied van Naarden, aan de schaduwen te zien links van deze weg, was in 1859 al afgezaand. Ook hier ligt op de weg zoals het schilderij laat zien een diepe kuil met een plas. Een reiziger met een hond rust uit aan de kant van de weg. Verderop praat een vrouw met een man die van alles bij zich heeft. Uit de schoorsteen van een van de houten huisjes komt rook. Gezien het weer wordt er niet gestookt voor de warmte, maar om voedsel te bereiden.

1859 Waarschijnlijk Nieuwstraat

Een derde schilderij van Klinkhamer uit 1859 is waarschijnlijk op de Nieuwstraat gemaakt. Ook de Nieuwstraat ligt dichtbij de grens van Bussum: het gebied ongeveer 20 meter oostelijker is de 'Naarder en Bussummer Eng', maar dat was destijds Hilversums gebied. Aan de kant van de Eng stonden aan de Nieuwstraat welgeteld vier huizen. Deze boerenhoeve lag vermoedelijk aan de Bussumse kant, ongeveer aan de overkant van de huidige Veldheimerlaan. De weg is op het schilderij droog en vlak. Twee vrouwen wisselen het laatste Bussums nieuws uit.

